

2021-11-02

Epidemiologisk lägesbild

AKTUELL SJUKDOM

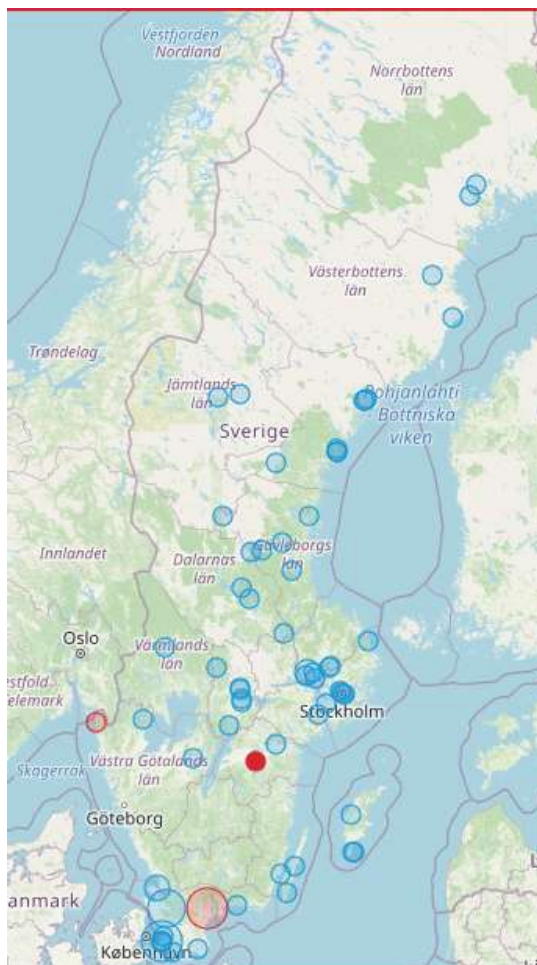
Högpatogeten fågelinfluensa (HPAI) samt newcastlesjuka (ND)

HÄNDELSEN OCH KONSTATERADE KONSEKVENSER

HPAI

Säsong vinter 2021/2022

Fynd av HPAI har gjorts hos viltlevande fasaner och gräsänder (H5N1) i Skåne i september samt hos kanadagäss i Östergötland (H5N8) i oktober.

Karta över fynd av HPAI hos vilda fåglar sedan 1 september 2021 där positiva fynd markeras med röda prickar och negativa med blåa. OBS! Den röda prickken vid norska gränsen är ett sent undersökt fynd från juni. Karta från 2021-11-02

Aktuell karta och annan interaktiv grafik över fågelinfluensaövervakningen hos vilda fåglar finns här:

<https://www.sva.se/djurhalsa/smittlage/karta-over-fagelinfluensa-hos-vilda-faglar/>.

Karta över rapporter om sjuka eller döda vilda fåglar som kommit in till rapporteravilt.sva.se finns på samma sida.

Antal rapporterade fall i Europa med upptäckt från 1 september 2021 är: 40 (0) fall på vilda fåglar, 15 (9) utbrott på fjäderfä och 6 (0) utbrott på andra fåglar i fåglar i fångenskap. Inom parentes anges antalet rapporter från de senaste sju dagarna, vilket inkluderar flera utbrott i fjäderfäbesättningar bland annat en kalkonbesättning i Danmark och två stora besättningar i Nederländerna, varav en med ekologisk äggproduktion och en slaktkycklingbesättning. I tillägg har Storbritannien rapporterat om två utbrott av HPAI H5N1 hos tamfåglar, ett i Wales och ett i England.

I Europa har typerna H5, H5N1, H5N8 samt H7N7 påvisats under perioden, H5N1 dominerar dock.

Källa: ADIS 2021-11-02 samt <https://www.gov.uk/guidance/avian-influenza-bird-flu>

Utbrotten i Europa har föranlett att FAO den 29 oktober gick ut med en varning (*alert*) för HPAI längs med flyttfågelvägarna i Europa, Asien, Mellanöstern samt senare i höst och vinter även i Afrika. FAO uppmanar berörda länder att vidta extra åtgärder som att förstärka övervakningen, öka medvetenheten bland hållare av fjäderfä samt att implementera bisosäkerhetsåtgärder.

Karta över utbrott av HPAI på fjäderfä (röd prick) och andra fåglar i fångenskap (grön prick) och vilda fåglar (blå prick) rapporterade till ADIS med datum för konfirmation från 1 september 2021. Utdrag från ADIS 2021-11-02.

Höstens utbrott hos tamfågel inom EU har föregåtts av ett stort antal utbrott under influensasäsongen 2020/2021 inom EU samt fynd hos vilda fåglar. Dessutom har Ryssland och Kazakstan under sensommaren rapporterat om utbrott hos tamfågel med potentiellt nya varianter av influensavirus.

Säsong 2020/2021 i Sverige

Under perioden november 2020 fram till september 2021 konstaterades 24 utbrott av högpatoget fågelinfluensa i svenska anläggningar i sex län (Skåne 14 st., Östergötland 5 st., Kalmar 2 st., Västra Götaland 1 st., Halland 1 st., Stockholm 1 st.) Under perioden konstaterades också HPAI hos 128 vilda fåglar inom den passiva övervakningen. De högpatogeta fågelinfluensavirus som fastställts hos vilda fåglarna har varit av typen H5N8, H5N5, H5N4 och H5N1. I Europa har typerna H5N1, H5N2, H5N3, H5N4, H5N5 och H5N8 påvisats under perioden och samtliga ingår i klad 2.3.4.4 B.

Endast ett mindre urval av alla vilda fåglar som hittas döda och rapporterats togs in för undersökning och urvalet baseras på plats och art. Under perioden november till maj förelåg förhöjd skyddsnivå för tamhöns efter beslut av Jordbruksverket.

ND

Newcastlesjuka konstaterades den 28 september i en värphönsbesättning i Lekeberg kommun, Örebro Län. Symtom som minskad äggproduktion och ökad andel skinnägg föranledde misstanken. Jordbruksverket har tagit beslut om restriktioner på gården samt om skydds- och övervakningszoner runt gården i syfte att minska risken för vidare smittspridning. Karakterisering av viruset väntas bli klar senare denna vecka.

I oktober har enstaka vilda duvor påvisats smittade med duvpest, vilket orsakas av samma virus (paramyxovirus 1) som kan orsaka newcastlesjuka hos tamfåglar. De smittade duvorna har påvisats på Gotland samt i kommunerna Säffle och Hammarö i Värmlands län. Det har i oktober även kommit in rapporter om döda eller sjuka vilda duvor till rapporteravilt.sva.se från Stockholms län, Dalarnas län samt Örebros län.

Det har inte rapporterats några fall av newcastlesjuka inom EU under hösten (ADIS 2021-10-29).

I de flesta andra länder inom EU (och i övriga delar av världen) är det tillåtet att vaccinera fjäderfä och andra fåglar i fångenskap mot newcastlesjuka. Obligatorisk vaccinering förekommer också. I Sverige är vaccinering inte tillåten, med undantaget för vaccinering av duvor med avdödat vaccin (SJVFS 2021:14).

Kort beskrivning av aktuell övervakning för AI och ND:

Övervakning för fågelinfluensa och newcastlesjuka hos tamfågel baseras i första hand på klinisk/passiv övervakning (dvs att djurägare reagerar på symtom eller ökad dödlighet och tar kontakt med veterinär) i fjäderfäflokar. Övervakningsmetoden bedöms som känslig om infektion som snabbt orsakar ökad dödlighet. Vid annan sjuklighet eller där produktionsstörningar är det enda symtomet på infektion är metoden inte lika känslig och kräver större kunskap hos djurhållare och veterinär för att de ska väcka misstänka om smitta.

Serologisk övervakning för AI görs i viss utsträckning men syftar främst till att upptäcka lågpatoget fågelinfluensa. För ND är serologisk övervakning inkluderat inom ramen för

obligatorisk hälsoövervakning av fjäderfä där avelspopulationen undersöks regelbundet avseende antikroppar mot paramyxovirus 1.

Övervakning av vilda fåglar består av två delar. Dels rapportering av döda eller sjuka fåglar och dels provtagning av ett urval av de självdöda eller sjuka och avlivade fåglarna. SVA:s viltveterinärer begär in fåglar baserat i första hand på rapporter som kommer in till rapporteravilt.sva.se. Mellan 400 - 500 vilda fåglar undersöks årligen.

AKTUELLA MISSTANKAR

Inga misstankar hos tamfåglar, men rapporter har inkommit om ökad dödlighet hos viltlevande fasaner samt kanadagäss med neurologiska symtom, i bägge fall från Skåne. SVA arbetar för att få in lämpliga fåglar för provtagning för fågelinfluensa inom viltfågelövervakningen.

ANTAGANDEN OCH ANALYS

HPAI

Positiva fynd på vilda fåglar, både i Sverige och i våra grannländer visar att fågelinfluensaviruset har fortsatt cirkulera längre i den vilda fågelpopulationen än vad vi observerat tidigare säsonger. Utöver att virus har fortsatt cirkulera i Sverige och EU, finns det likheter med förra året med rapporter om HPAI hos vilda och tama fåglar under augusti-september i områden där flyttfåglar passerar mellan häckningsområden i Sibirien och övervintringsområden i Europa. Flyttfågeln riskerar då att bära med sig potentiellt nya varianter av influensavirus till Europa.

Situationen inom Europa har den senaste veckan förvärrats med utbrott hos fjäderfä i närliggande länder som Danmark, Tyskland och Nederländerna. De virus som hitintills kartlagts (sekvenserats) har varit av virusvarianter som cirkulerade redan under förra säsongen i Europa. Förutom spridning mellan vilda fåglar och från vilda fåglar till tamfågel kan det inte uteslutas att det förekommer lokala smittcykler mellan besättningar med tamfåglar internationellt.

Risken för introduktion av HPAI till fjäderfä över säsongen bedöms vara generellt högre i följande län: Blekinge län, Gotlands län, Hallands län, Kalmar län, Skåne län, Stockholms län, Södermanlands län, Uppsala län, Västra Götalands län och Östergötlands län. Även delar av Jönköpings län skulle kunna ha en högre risk för introduktion av HPAI och då särskilt inom ca 20 km från sjön Vättern. Bedömningen baseras på historisk förekomst av HPAI hos tamfågel i Sverige. Data om fjäderfäproduktion i Sverige, avstånd till vatten och observationer av målarter för fågelinfluensa har också ingått i bedömningen. (SVA 2021/712)

SVA:s bedömning baserat på aktuell lägesbild är att det sannolikt inte bara finns smitta i Östergötland och Skåne utan även hos vilda fåglar i andra delar av landet, som följd av kvarstående smitta från förra säsongen eller genom nylig introduktion med flyttfåglar. Flyttfåglar kan även infekteras i Sverige och på så vis utgöra en risk.

Sannolikheten för introduktion av HPAI till fjäderfä och andra tamfåglar från vilda fåglar bedöms vara generellt förhöjd. Särskilt bedöms den vara förhöjd för tamfåglar med utevistelse eller låg biosäkerhet i de län som nämns ovan som län med högre risk, med undantag för Uppsala län där risken förväntas öka senare på säsongen. Under den närmaste

tiden förväntas antalet flyttfåglar som passerar Sverige att öka samtidigt som lufttemperaturerna förväntas minska, vilket tillsammans ökar risken för introduktion. Utvecklingen hittills har likheter med säsongen 2016/17 och 2020/21. Säkerheten i bedömningen är hög.

ND

Preliminära analyser tyder på att utbrottet i Lekeberg kommun är orsakat av paramyxovirus 1 av genotypen XIIIa. Det är samma genotyp som påvisats i en rad utbrott i Sverige sedan 1997, undantaget de utbrott som orsakats av duvvarianter av viruset. Det verkar således inte finnas någon koppling mellan fynden av duvpest hos vilda duvor och utbrottet i Lekeberg kommun. Även för denna genotyp antas den direkta eller indirekta smittkällan vara vilda fåglar, men av andra arter än duvor. Arbetet med smittspårning till och från den aktuella besättningen pågår och ger förhoppningsvis klarhet i smittrisker direkt kopplade till detta utbrott.

Fallen av duvpest i olika delar av landet tyder på att det finns en ökad spridning och därmed ökad risk för smitta till ovaccinerade tama duvor samt andra tamfåglar i landet. Hur risken är fördelad geografiskt går i nuläget inte att bestämma utöver de kommuner där smitta påvisats.

SVA:s bedömning baserat på aktuell lägesbild är att det finns en ökad sannolikhet för introduktion till fjäderfä och andra tamfåglar i delar av södra Sverige pga. risk för direkt eller indirekt kontakt med smittade vilda fåglar, det gäller både duvvarianten av paramyxovirus 1 samt genotyp XIIIa. Särskilt bedöms risken vara förhöjd för tamfåglar med utevistelse eller i besättningar med låg biosäkerhet. De införda restriktionerna vid utbrottet i Lekeberga kommun minskar riskerna lokalt. Under den närmaste tiden förväntas lufttemperaturerna minska, vilket ökar sannolikheten för introduktion.

Osäkerheten i bedömningen är stor.